

**Психологічні особливості дозвіллевої діяльності як фактор
розвитку особистості дошкільника.**

Резюме: В статті розглянута психологічна особливість дозвіллевої діяльності, її вплив на всебічний розвиток особистості, на створення сприятливого клімату та атмосфери емоційного комфорту в сім'ї. Розглянули деякі аспекти дозвіллевої діяльності в сім'ї, виявили важливість позитивного прикладу, народної мудрості, батьківських настанов, загальної атмосфери в домі.

Все, що ми беремо з собою у своє доросле життя – закладено в нас насамперед сім'єю, в часи сімейного спілкування і сімейного дозвілля. Звичайно світ людини формують і дитячий садок, і вулиця, і театр, і книги, і подорожі, тощо. Але саме сім'я є тим первинним середовищем, де відбувається становлення особистості, де вона одержує перші знання про багатогранність і складність оточуючого світу. В сімейному колі розвивається вся палітра дитячих емоцій і почуттів, дякуючи яким вона засвоює соціальний досвід, переймає сімейні традиції. Спілкування з близькими, краса рідної природи, рідної мови, народні пісні, мамині колискові і цікаві книжки, прочитані разом. Во істину рідний дім є джерелом духовності дитини.

Все це розмаїття реального життя дитина вбирає в себе через взаємини з рідними, через сімейне дозвілля, через світ захоплень сім'ї, через сімейні звичаї і традиції. Згодом, у подальшому своєму житті особистість частіше за все орієнтується на ті ідеали, традиції, які шанувались у її сім'ї, і згодом насичує їх новими знаннями, новими ідеями і новими фарбами життя.

З рідної домівки дитина виносить у життя не тільки наші звички, культуру поведінки, а і культуру проведення дозвілля, що на сьогодні є однією з задач виховання підростаючої гармонійної особистості

Однією із проблем, яку повинна вирішити сім'я – це організація дозвіллевої діяльності з метою всебічного розвитку особистості, створення в сім'ї сприятливого клімату, атмосфери емоційного комфорту.

Дозвіллева життєдіяльність є найкращим засобом для формування у дітей дошкільного віку правильного світосприймання і світовідчуття, глибокого розуміння моральних і духовних цінностей.

Дозвілля – це діяльність у вільний час, дякуючи якій і дорослі, і діти відновлюють свої сили, свою здатність до праці чи навчання. І якщо дозвілля – це діяльність це означає, що вона не пустопорожнє витрачення часу, не байдикування. У цієї дозвіллевої діяльності є визначені інтереси, певна мета, спільні зусилля які перед собою ставлять батьки.

Вченими доведено, що організоване, сплановане дозвілля - це умова для доброго, позитивного спілкування у сім'ї, яке збагачує духовний світ, виховує естетичні почуття, стимулює розвиток здібностей, інтелекту, активізує пізнавальну і трудову діяльність дитини. Традиція спланованого дозвілля дає можливість, разом з дітьми, займатися спортом, малюванням, колекціонуванням, комп'ютерними іграми, майструванням моделей, поробками з природного матеріалу, суспільно-корисною працею, читанням цікавих книжок, переглядом мультфільмів, організуванням походів до театру, відвідання різних музеїв, виставкових залів, турпоходів і прогулянок всією родиною на природу тощо. Але далеко не у всіх сім'ях ці форми дозвілля достатньо розвинуті. І дуже часто вони обмежуються тільки пасивними формами, такими як перегляд телепередач. Користь традиційно спланованого дозвілля неоціненна. Бо саме в такому вільному, насиченому спілкуванні, батьки краще пізнають своїх дітей. На дозвіллі є можливість поспостерігати за своєю дитиною у природі, у грі, у праці, у спілкуванні з однолітками, як переживає успіх і неуспіх свій та інших дітей, одноліток.

Відпочинок, дозвілля, згуртовують сім'ю збагачують дітей і батьків, дозволяють зберігати зерна цікавих, розумних і добрих, сімейних традицій,

які старшими членами родини були винайдені раніш, і зробити їх надбанням підростаючого покоління.

Природно, що члени родини найбільш активно спілкуються в часи дозвілля. Спільне дозвілля в колі родини, як традиція, - це особлива емоційна атмосфера спілкування близьких, рідних. Дякуючи організованому сімейному дозвіллю в домі встановлюється сприятливий психологічний клімат.

Навколишній світ дуже різноманітний і різнобарвний, безмежний і захоплюючий. В пізнанні навколишнього світу сучасної дійсності формується дитяча особистість. Але самій дитині не під силу зрозуміти його. І саме батькам під силу допомогти дитині в систематизації і поглибленні отриманих знань, озброєнні її новими знаннями і підходами, допомозі орієнтування в цьому складному світі.

І саме у вільні години, в часи дозвілля, і тільки разом з дітьми у батьків є можливість навчитись розуміти і відчувати сучасний навколишній світ, проникати в глибини його минулого, щоб краще осягнути майбутнє і відчути взаємозв'язок часів.

Однією з форм організації дозвілля є відпочинок на лоні природи, безпосереднє спілкування з природою, яке спонукає дитину до активної діяльності і дає їй змогу всебічно спостерігати і осмислювати різні явища природи. Сухомлинський писав:» Людина була і завжди залишиться дитиною природи, і те, що ріднить її з природою, повинно використовуватись для її залучення до багатств духовної культури. Світ, оточуючий дитину, - це, насамперед, світ природи з безмежним багатством явищ, з невичерпною красою. Тут, у природі, вічне джерело дитячого розуму».

Природа несе великі пізнавальні можливості, розширює кругозір дитини, формує уміння порівнювати, співставляти, виявляти закономірності, робити висновки. Багато природа дає для розвитку мови дітей. Чим більше побачила і зрозуміла дитина, тим яскравіше й образніше її мова, тим охочіше вона спілкується зі своїми однолітками, краще входить в контакт з

дорослими. Так, систематичні спостереження за явищами живої і неживої природи допомагають формуванню основ світогляду.

Пізнаючи оточуючий світ, світ природи, дитина приходиться до висновку, що ні одне явище не виникає безпричинно, само по собі, нічого не зникає безслідно. Тільки в процесі систематичних, цілеспрямованих спостережень, обов'язково з дорослими, дитина вчиться думати і відповідати на питання «Чому?».

Як багато означають буденні вечори у сімейному колі. Такими вечорами дитині важливо, щоб хто-небудь з близьких умів вислухати її, відчувати її і поспівчувати про те що турбує її. Поговорити про моральність вчинків людини, про радощі, які відчуває сама дитина, про її страхи тощо. Поміркувати про прочитані цікаві книжки і захоплюючі казки, про заклопотаність батьків і обговорити новини минулого дня і спланувати вільний час, своє дозвілля на майбутнє.

Сучасна сім'я відчуває послаблення сімейних зв'язків. Сімейне середовище, для дітей в наш час, не таке значуще, як це було в минулому. Члени родини збираються більш – менш регулярно разом тільки за вечерею, але не завжди у повному складі. Але і в такі хвилини стосунки і контакти між членами родини бувають розірваними, пригніченими, не завжди вдалим під перегляд телепередач.

Наукові дані стверджують, що культура дозвілля у сім'ї залежить від багатьох чинників: соціально-економічного стану суспільства і його морально-психологічної атмосфери; форм участі батьків по господарству і суспільному виробництві; типу сім'ї- малодітна, багатодітна, її складу – повна або неповна; місце проживання – місто чи селище; наявності бабусь і дідусів; а також від традицій сімейного спілкування, внутрішньої культури батьків, організованості, від їх потреб та інтересів, умінь та їх смаків, життєвих цілей та бажань.

Культура дозвілля визначається також за рівнем розвитку і функціонуванням таких установ як центри творчості, кінотеатри, театри,

галереї, художні майстерні, музеї, спортивні та ігрові майданчики, бібліотеки, планетарій тощо. Багато залежить саме від них, та від їх уміння запропонувати цікаві форми відпочинку та розваг.

Після трудового, робочого дня приходиться час відпочинку, час дозвілля, і час сімейних справ. Перед дорослими постає питання, чим себе і дітей зайняти? Чому себе присвятити? Якому дозвіллю надати перевагу?

Як відомо, час дозвілля випадає не тільки на відпустку. Це і вихідні і свята, і майже кожний вільний вечір може обіцяти декілька годин чи хвилин, які можна присвятити заняттям з дітьми, які забезпечать приємне проведення часу. Слід зауважити, що за останні десятиліття дозвілля дитини, дитячі ігри, розваги та забави кардинально змінилися. Сьогодні дитина, в силу різних обставин, більшу частину вільного часу проводить дома перед екраном телевізорів і комп'ютерів, а не на вулиці з друзями, як колись. Рухливі ігри зовсім зникли з наших дворів.

Планувати і проводити вільний від роботи час, сімейне дозвілля заважає зайнятість на роботі і стомленість батьків. Утома, роздратованість, яку на роботі ми стримуємо, а вдома так легко виправдовуємо, пробачаємо собі за те, що нема сил, ще з малюком возитися, перейматись його настроєм, його капризами. Наказати, накричати легше, ніж погратися і зрозуміти дитину. Заборонити легше, ніж дозволити і зробити разом.

Більшості батьків завжди нема коли, не вистачає часу вислухати дитину. Нема коли відповісти на всі дитячі «Навіщо?» і «Чому?» Немає коли послухати, що нового відбулося з дитиною у дитячому садку, Як складаються у неї взаємини з однолітками. Не меншає батьків, які і досі вважають, якщо дитина сита, обута й у неї є велика кількість сучасних іграшок, все решта – прерогатива дитячого садка, помилково вважаючи, що спілкування можуть з успіхом замінити іграшки якими вони, буквально, закидають свою дитину, щоб відчепилась і менше «заважала» їм.

Як знайти вільний час, кожна сім'я вирішує по-своєму, але науковці давно довели, що цьому може посприяти чітка організація праці, ведення

домашнього господарства і дозвілля. Якщо розумно розподілити обов'язки серед усіма членами родини, заздалегідь спланувати будь-які справи: покупки, меню, дозвілля тощо. Коли це спланувати разом, то кожен буде відповідальним перед іншим, і підвести ніхто нікого немає права, бо так заведено у сім'ї. Коли все сплановано, у сім'ї дійсно є всі шанси насолоджуватись разом сімейним дозвіллям: мандрівками, туризмом, зайняттям спортом, художньою діяльністю, спортивними іграми розвагами в дитячих центрах, читанням цікавих книжок, переглядом спектаклів, походів до музеїв, прогулянок до парку, лісу, водоймів, знімання на фото та камеру тощо.

Ніщо так не цементує сім'ю, сімейні стосунки, як спільні інтереси і захоплення. Маючи спільні інтереси людям краще знаходити теми для спілкування. Захоплення допомагають зберегти дружбу і взаєморозуміння в родині, зближують батьків і дітей. Однак важливо улюбленою справою захопити близьких і дітей. «І якщо якимось із захоплень оселиться в родині, в ній не буде місця нудзі»(Говорун Т.В.).

Взагалі гра, як форма дозвілля дитини – серйозна справа. Але до дитячих ігор у дорослих не завжди однаково позитивний підхід. І не всі вони однаково визнають цінність гри, вважаючи її за щось зайве, несерйозне, як для себе, так і для дитини. Науковці давно дійшли висновку, що гра – це один із основних видів діяльності дитини. Саме через гру дитина пізнає навколишній світ, рідну мову, визначає подальшу свою професію, приміряючи на себе багато ролей. В грі дитина відтворює життя сім'ї, життя оточуючих людей. В грі вона зміцнює контакти між дорослими і однолітками, створює основу для дружніх взаємовідносин. Гра сприяє творчому мисленню, активним діям, розвиває різні уміння. У грі одні емоції змінюють інші, дитина відчуває азарт, ризик, чекання, напругу, радість перемоги, прикрість поразки тощо. В таких ситуаціях дитина скидає емоційний тягар різних її проблем, що сприяє емоційній розрядці, але і

заряджає її новою енергією. І чим повніше дитина буде проявляти себе у грі, тим краще буде відбуватись пізнання дитиною цього мегасвіту.

Безперечно, гра не народжується з нічого, діти грають в те, що бачили, про що чули, відтворюючи побут і дозвілля в своїй сім'ї. Батькам слід бути завжди напоготові щоб завчасно дати цікаву ідею включитися в гру, якщо в цьому є потреба або організувати дітей на якусь гру. Спільні ігри мають особливе значення у встановленні контакту, близькості з дітьми, привчають їх до виконання певних правил та вимог. Саме тут у батьків є можливість керувати дитячою поведінкою, а також використовувати гру як засіб формування слухняності і як засіб проведення дозвілля.

Сім'я, батьки в сучасних умовах, перестають бути першими і єдиними носіями нової інформації. Її діти спочатку отримують від телебачення, різних ЗМІ, та з інших джерел, поза домівкою. За законами психології, діти дошкільнята більше повинні пізнавати саме від батьків, а не від телебачення. Так наприклад, казка розказана одним із батьків набагато сильніше вплине на дитину ніж, та сама казка, але яку вона подивиться по телевізору. Бо ЗМІ не враховують фізичного і психологічного стану дитини, не звертає увагу на емоційне та пізнавальне перевантаження, яке отримує в цей час дитина, що призводить до емоційних стресів.

Шкода, що батьки, за звичай, спрощують собі життя, садячи дитину біля телевізора або купуючи дитині дошкільного віку комп'ютер і садячи її перед монітором, щоб вона не турбувала батьків своїми постійними питаннями «навіщо?» і «чому?» Це набагато легше, ніж день у день відповідати на дитячі чому? І звертати увагу дитини на все різноманіття оточуючого світу, та ще й в ігровій формі, щоб дитині все це було цікаво.

Проводячи багато часу за комп'ютером дитина втрачає час, який їй наданий природою для соціалізації. Віртуальний світ комп'ютера більш динамічний, яскравий, він все більше входить у дитячий простір дошкільника. Аналізуючи протиположність комп'ютерним іграм вплив дворових забав, різних рухливих ігор, якими поширено грались 15-20 років тому,

батьки мабуть забули наскільки вони потрібні дошкільнику, бо розвивають не тільки фізично, розвивають силу волі, а також фантазію і уяву. Саме тут в рухливих іграх – забавах вона вчиться приймати правильні рішення, підкорятися правилам гри, взаємодопомозі, тощо. Саме в іграх вона вчиться поступати нестандартно. Граючи разом з дітьми, вважають психологи, можна подолати емоційні проблеми, розвинути упевненість у собі, уяву, спритність і кмітливість, але це ще велика радість спілкування один з одним, це допомагає здобути і завоювати довіру і дружбу з своєю дитиною.

Якщо не дати дитині розвинути свою уяву в іграх, вона і в навчанні не зможе проявити вигадки, і кмітливості. Захоплення комп'ютерними іграми призводить до шаблонних дій і вчинків. І про яке співпереживання до оточуючих можна говорити, коли дитина кожен день вбиває сотні комп'ютерних монстрів, а сама не відчуває болі.

Останнім часом все голосніше стала звучати проблема про те, що виявляється, деякі діти зовсім не вміють грати, навіть у традиційну гру «Дочки-матері», «Лікаря». З ляльками стали грати менше, але не за їх якості. Виявляється, вони просто не вміють грати, а, як відомо, будь – якій грі спочатку слід навчити, а це вже провина і батьків, і вихователів.

Варто, звернути увагу, що для дошкільника, навіть на дозвіллі, дуже важлива похвала і заохочення. Наші батьки в своїх методах виховання проявляють деяку скупість щодо похвали і заохочення, так важливих для дошкільника, побоюються виглядати смішно, граючись із дитиною. А врешті-решт – головне, щоб дитина не втратила цікавості, інтересу до гри.

Науковці застерігають нас того, що дозвілля повинно бути не тільки різноманітним, змістовним, активним але і цікавим і креативним. Головним у дозвіллі не просто розваги і забави, а щоб вони сприяли формуванню об'єктивної картини світу дитини, моральній культурі, естетичним поглядам і смакам. І нема нічого кориснішого для дітей ніж можливість спілкування з прекрасним, що викликає найкращі моральні почуття людини, пробуджує її естетичні переживання. Театральні вистави, спектаклі, картинні галереї,

музеї тощо можуть глибоко схвилювати, викликати роздуми, співпереживання, піднесення емоційного настрою.

Корисними і не менш цікавими для спілкування є історичні, краєзнавчі музеї, музеї – квартири письменників, акторів, пам'ятники архітектури, історико-музейні комплекси тощо, які не користуються попитом у сучасному сімейному дозвіллі. Інтерес до вивчення природи рідного краю її історії проявляється у дитини вже в дошкільному віці, під впливом зацікавленості і інтересу, який проявляють до оточуючого світу, його історії найближчі дитині люди – батьки. Живучи поряд з унікальними (скарбами), історичними місцями, пам'ятниками архітектури, у нас не завжди виникає чомусь потреба поцікавитися таким історичним надбанням нашого народу, нашої країни. Людині завжди здається, що тільки десь далеко за межами країни є щось цікаве, цінне, гідне вивчення. У нас стало якось «не модно» знайомитися з минулим рідного краю, вивчати його минуле і майбутнє.

І як доречно буде, затишними вечорами, після будь – яких прогулянок, походів до музею тощо, обговорити у колі сім'ї, за чашкою чаю, про все те, що було побачено і почуто, які це емоції викликало, що більше за все вразило, що нового вони дізнались. Замість чаю, батьки можуть запропонувати для певного обговорення, розмови спеціально підготовлені книжки, буклети, а можна запропонувати великі аркуші паперу і фарби, щоб разом з дитиною викласти свої емоції, свої почуття у художній формі.

Здавна, в традиціях нашого народу, прийнято влаштовувати традиційні родинні свята та різні світські заходи, на які запрошують усіх родичів і друзів. Для дітей такі родинні взаємини є джерелом не тільки задоволення і втіхи, а мають велику виховну силу, велике духовне збагачення.

У кожній сім'ї формуються свої традиції і ритуали, щодо проведення вільного часу, дозвілля: зустрічей, святкування різних свят, прогулянок, туристичних подорожей, відвідування музеїв тощо. Саме вони відіграють значну роль у функціонуванні родини, сприяють її згуртованості й адаптації у кризових ситуаціях (М. Моравнь).

Різного роду свята діють як орієнтири, що допомагають визнати мету, наситити її відповідним змістом, спланувати дозвілля в потрібному для сім'ї руслі. Так, плануючи святкове Різдвяне дозвілля в сім'ї розучують з дітьми колядки, розповідають історію цього свята, знайомлять з обрядами українського народу, з народними прикметами грають у різні зимові рухливі ігри. Готуючись до свята Нового року в очікуванні радісної події готують святкові костюми, прикраси для ялинки і домівки, розучують вірші, пісні і хороводи, готують сюрпризи до новорічного столу і подарунки для близьких.

Готуючись до свята Великодня діти допомагають мамі фарбувати крашанки, розписують писанки. Підготовка до свята надає можливість ознайомитися з легендами про писанки, про створення всесвіту, а на дозвіллі разом з дорослими малювати орнаменти на овалі, які символізують пасхальне яйце. Свято – це дозвілля.

Значну роль у духовному житті сім'ї мають загальнонародні свята: День Перемоги, День Незалежності, 8 Березня, День захисника Вітчизни та інші пам'ятні дати для нашої країни, а також професійно трудові свята. Ці свята збагачують духовний світ дитини, пробуджують у неї патріотичні почуття, наділяють радістю. Деякі батьки вважають що, дитина 5 – 7 років, ще не може осягнути смисл міжнародних свят і за багатьма своїми справами забувають розповісти про ту чи іншу знаменну подію, яку країна готується відзначити. Дитині, в даному випадку, важливо пояснити, хоча б у загальних рисах, у доступній для неї формі, що являє собою те чи інше свято, яке вона зустрине разом з всіма. Якщо ж цього не пояснити, то дитині буде важко зрозуміти, чим дане свято відрізняється від звичайного вихідного дня.

Слід зазначити, що в житті кожної родини є події, які відзначають по традиції як родинні свята: дні народження, день ангела, річниці різних сімейних дат, шанованих сім'єю. Саме сімейні свята надають простору нашій фантазії у плануванні дозвілля. Приймаючи посильну участь у підготовці та проведенні традиційних сімейних свят діти прилучаються до культури проведення дозвілля. Діти, з радістю відгукуються на це, прибирають і

прикрашають квартиру, допомагають батькам в приготуванні їжі, придумують, разом з дорослими, чим розважити гостей, допомагають у сервіруванні столу, готують близьким подарунки, обов'язково зроблені власноруч, пишуть або малюють вітальні листівки і т.ін. Отже, дітям дошкільникам під силу, разом з батьками підготувати номери виступів, завчасно придумати ігри та змагання, які можна провести на святі.

Дні народження членів сім'ї – це сімейне свято, яке традиційно відзначають у колі сім'ї. І тут доречний випуск спільної газети, оздоблення кульками, аплікаціями, підготовка концерту, віршів, пісень, танців. Сама підготовка до свята – слухний момент з'ясувати, про те, що дитині знайомо, і відомо, а що ні і підготуватися до свята завчасно. Практика свідчить, що багато сучасних дітей не вміють грати, не знають взагалі ігор. Так от, підготовка до свята буде хорошою нагодою з'ясувати це, які ігри їм знайомі які ні, і, по можливості, завчасно разом з дорослими розширити коло цих ігор. Чим більше ігор буде в арсеналі дитини і в загалі у сім'ї, тим цікавішим буде дозвілля і змагання на цьому святі. Саме в руках батьків зробити так, щоб підготовка до будь – якого свята була особливим ритуалом.

В сім'ях де є спільні інтереси, свої звичаї і свої сімейні традиції завжди є час для спільних справ. Варто не забувати батькам, що на святі вони рівноправні гості і за сценарієм свята включитися в дитячі ігри, щоб діти не почували себе ніби під наглядом. І якщо це свято з застіллям, то і діти і дорослі повинні сидіти разом, а не організовувати окремого «дорослого» застілля.

Свят на протязі року багато, і якщо використати виховні можливості кожного із них, в комплексі від них буде великий, значний ефект у всебічному і гармонійному розвитку дитини.

Традиції родини проводити різні свята разом і за особливим сценарієм, дарують дитині досвід про те, що є не тільки її свято, а й мамине, татове. А це дає змогу спрямовувати дитину на творення радості «для інших». Дуже важливо вчити дитину поділяти радість іншого. Сімейні дозвілля, його

радощі і незгоди, через традиції родини, якраз і навчають бути не споживачами радощів, але і самому вчитись творити радість, свято для іншого.

Вмілі руки батьків, широкий світ її захоплень – найкращий засіб збагачення дозвілля дітей. У них – невичерпне джерело позитивних емоцій, радості для родини. Сімейне дозвілля було б неповноцінним без прилучення до культури, мистецтва.

Дуже важливим виховним засобом на дозвіллі для дітей, є виставки прикладного мистецтва та художні музеї. Вони викликають у дітей сильні та глибокі почуття, розвивають естетичні смаки та почуття поваги до чужої праці, до витвору рук людських. В силах батьків створити особливу, атмосферу – предметами якої будуть і народні іграшки, і вишиванки, і килимки, які прикрашають кімнати, і посуд, і ляльки, і обладнання ігрових куточків і т.ін. Народне мистецтво лише тим відкриває свої таємниці, хто ставиться до нього, як до світогляду народу. Потрібно відкривати дітям його чисті джерела і водночас через цю красу прилучати їх до рідної української мови, до пісенної культури, народного голосу, до всіх скарбів фольклору.

Нема нічого кориснішого для дітей, ніж спілкування у вільний час з батьками у процесі самодіяльної творчості, аматорської діяльності у випалюванні на дощечках, плетені бісером, рукоділлі, макраме, зайнятті живописом, фольклором, участі у танцювальних гуртках, конструюванні з кубиків, з Лего тощо.

Найулюбленішими видами діяльності такі як малювання, ліплення, танці, і різні фізичні вправи, використовують не тільки як дозвілля, а і з метою зняття тривожності, агресії, інтенсивного розвитку емоційності і товариськості.

Чільне місце у вільні години посідає книга. Читання книг та дитячих журналів затишними вечорами – є не тільки чудовою традицією, а і прекрасним проведенням дозвілля. Взагалі починаючи з дошкільного віку (4-5 років) батькам необхідно формувати у дитини інтерес до книг, журналів, до

преси. Вже маленькі діти пишаються тим, що у них є свій журнал для дошкільняти і з задоволенням знову і знову слухають з нього казки, вірші, оповідання, виконують завдання, які пропонують намалювати, розфарбовувати, вирізати і склеїти, розгадати головоломку, ребуси, загадки кросворди тощо.

Значну роль на дозвіллі можна надати сімейному альбому, куди маленькими часточками збирається вся інформація сім'ї про найцікавіші і знаменніші події, пригоди, походи до визначних місць, цікаве дозвілля у фотографіях тощо. Сімейний альбом – це реліквія сім'ї. ї.

Дозвіллеві традиції згуртовують, об'єднують сім'ю, надають їй особливої позитивно – емоційної атмосфери. Саме тому важливим показником сприятливого психологічного клімату у сім'ї – є прагнення свій вільний час проводити разом з усіма членами сім'ї,

Ми розглянули деякі аспекти дозвіллевої діяльності у сім'ї і виявили, що в сімейному вихованні важливі і позитивний приклад, і народна мудрість, і батьківські настанови, загальна атмосфера в домі: доброзичливість, любов, сімейні традиції, обряди та свята.

Література.

1. Е.А. Залученова, О.В. Калинова. Исследование семейных ритуалов в работах М. Морвань. // Психолог. жур. 2000. том 21 №5. с.96-105.
- 2.Островська Л.Ф. Сімейне виховання. Дошкільники. Бібліотека для батьків. Видавництво «Радянська школа». –Київ -1977 р. -142с.
- 3.Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. –К.: Рад. Школа, 1985. -312с.
- 4.Українська родина. Науково – методичний посібник. –Київ 1998. -1278с.